

Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen soveltamisohje

Etelä-Karjalan hyvinvointialue

Vahvistettu: Aluehallitus 19.2.2025

Sisällysluettelo

Soveltamisohjeen tarkoitus.....	1
Toimeentulotuen hakeminen	1
Kiireellinen toimeentulotuki ja käsittelyaika	3
Täydentävä toimeentulotuki.....	4
Eryitystilanteita.....	5
Kodin irtaimistohankinnat.....	7
Lasten tarvikkeet	8
Lasten harrastusmenot	9
Opinnoista aiheutuvat menot	10
Hautausmenot.....	11
Kotiin annettavien palveluiden maksut.....	12
Yksityiset asumispalvelut	13
Takuuvuokra.....	13
Ehkäisevä toimeentulotuki	13
Ehkäisevä toimeentulotuki sosiaalityön välineenä.....	15
Eryitystä huomioitavaa asumismenojen rästitilanteissa.....	15

Soveltamisohjeen tarkoitus

Soveltamisohje on tarkoitettu selkiyttämään ja tarkentamaan täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen perusteita, menettelytapoja ja tuen määräytymistä. Päätösten tulee aina perustua toimeentulotukilain säädöksiin. Soveltamisohjeen tarkoituksena on myös taata hyvinvointialueen asukkaille yhdenvertainen käytäntö toimeentulotukilakia sovellettaessa. Hyvinvointialueen sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen vahvistamaa ohjetta ei voi kuitenkaan käyttää yksinomaan päätöksen perusteluina, vaan päätökset perustuvat sosiaalihuollon ammattihenkilön yksilökohtaiseen harkintaan.

Ohje on laadittu yhteistyössä Kymenlaakson hyvinvointialueen ja Etelä-Karjalan hyvinvointialueen. Toimeentulotukea myönnettäessä noudatetaan toimeentulotukilakia (1412/1997) siihen tehtyine muutoksineen. Lisäksi huomioidaan sosiaali- ja terveysministeriön julkaisun Opas toimeentulotukilain soveltajille (2013:4) ohjeita siltä osin kuin ne vastaavat voimassa olevaa lainsäädäntöä.

Toimeentulotuki on viimesijainen taloudellinen tuki, jonka avulla turvataan ihmisarvoisen elämän kannalta välttämätön toimeentulo ja edistetään itsenäistä selviytymistä. Jokaisella on velvollisuus kykynsä mukaan pitää huolta omasta ja perheensä elatuksesta käytettävissä olevilla varoillaan. Tulojen ja varojen katsotaan olevan hakijan käytettävissä silloin kun ne eivät ole ulosoton kohteena. (Toimeentulotukilaki 1 § ja 2 §)

Toimeentulotuen hakeminen

Kansaneläkelaitos (Kela) myöntää perustoimeentulotuen. Hyvinvointialueet myöntävät täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea. Täydentävää tai ehkäisevää toimeentulotukea voidaan hakea samalla, kun haetaan perustoimeentulotukea Kelasta. Kelan on hakijan pyynnöstä toimitettava

hakemus viipymättä hyvinvointialueelle, jos hakija on esittänyt hakemuksessaan muita kuin toimeentulotuen perusosaan ja muihin perusmenoihin kuuluvia menoja. (Toimeentulotukilaki 14 c §)

Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen tarve voidaan arvioida lähtökohtaisesti vasta sen jälkeen, kun hakijalle on ensin tehty perustoimeentulotukea koskeva laskelma ja päätös. Hakijan tulee tehdä hakemus täydentävästä tai ehkäisevästä toimeentulotuesta suoraan hyvinvointialueelle, jos hakija on jo saanut hakemusta koskevalle ajalle Kelassa tehdyn päätöksen perustoimeentulotuesta (Toimeentulotukilaki 14 §).

Täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea haetaan pääsääntöisesti kirjallisesti tai sähköisesti. Samalla hakemuksella voi hakea täydentävää ja ehkäisevää tukea. Hakemuksessa tulee yksilöidä ja perustella mihin tukea haetaan. Hakemukseen tulee liittää tiliotteet ja haettavaan menoon liittyvät tositteet.

Toimeentulotuen hakijan, hänen perheenjäsenensä ja elatusvelvollisensa sekä tarvittaessa heidän huoltajansa ja edunvalvojansa on annettava täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen myöntämiseksi hyvinvointialueen toimielimelle asian ratkaisemiseksi tarvittavat tiedot. (Toimeentulotukilaki 17 §)

Jos hakemus on puutteellinen, hakijalle on viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä hakemuksen saapumisesta annettava tai lähetettävä yksilöity kehotus hakemuksen täydentämiseksi määräajassa (Toimeentulotukilaki 14 a §). Mikäli hakemus on puutteellinen, asian käsittely viivästyy ja hakemus voidaan joutua hylkäämään.

Täydentävän tai ehkäisevän toimeentulotuen hakijalle tulee järjestää mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti hyvinvointialueen sosiaalityöntekijän tai sosiaaliohjaajan kanssa viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä sen jälkeen, kun hakija on tätä pyytänyt. (Toimeentulotukilaki 14 d §)

Toimeentulotuki myönnetään hakemisajankohdasta lähtien pääsääntöisesti kalenterikuukaudeksi. Toimeentulotuki tai osa siitä voidaan vain erityisestä syystä myöntää takautuvasti. (Toimeentulotukilaki 13 §) Erityinen peruste voi olla esimerkiksi häätöuhka, sairaalassa tai laitoksessa oloinen tai erotilanne.

Takautuvaa tukea myönnettäessä tarkastellaan hakijan ja perheen sen hetkistä tilannetta ja mahdollisuuksia selviytyä menoista. Lisäksi selvitetään, mikä on ollut hakijan taloudellinen tilanne aikana, jolloin menot ovat erääntyneet maksettavaksi. Takautuvasti haettavan tuen ajankohdalle on oltava Kelan perustoimeentulotuen laskelma ja päätös.

Toimeentulotuki tai osa siitä voidaan tietyissä tilanteissa periä takaisin (Toimeentulotukilaki 19–23§). Takaisinperintä on mahdollista vain, jos siitä on päätetty toimeentulokipäätöstä tehtäessä. Perintäpäätös voidaan tehdä jälkikäteen vain tilanteissa, joissa asiakas on tarkoituksenmukaisesti antanut erehdyttäviä tietoja.

Täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki ratkaistaan sillä hyvinvointialueella, jonka alueella hakija tai perhe vakinaisesti oleskelee. Jos hakija tai perhe oleskelee useamman kuin yhden hyvinvointialueen alueella muutoin kuin satunnaisesti, täydentävän tai ehkäisevän toimeentulotuen myöntää se hyvinvointialue, jonka alueella oleskelusta hakijan tai perheen menot johtuvat. (Toimeentulotukilaki 27 §) Ulkomailta oleskelusta tai ulkomaille matkustamisesta aiheutuviin kustannuksiin ei myönnetä täydentävää tai ehkäisevää toimeentulotukea.

Kiireellinen toimeentulotuki ja käsittelyaika

Jos täydentävän tai ehkäisevän toimeentulotuen tarve on kiireellinen, tuen myöntää se hyvinvointialue, jonka alueella hakija tai perhe oleskelee hakemusta tehtäessä (Toimeentulotukilaki 27 §). Jos perustoimeentulotuen päätöstä ei vielä ole tehty, ohjataan hakijaa tekemään hakemus Kelalle ja pyytämään Kelaa käsittelemään perustoimeentulotukea koskeva hakemus kiireellisenä.

Kiireellisessä tilanteessa päätös on tehtävä samana tai viimeistään seuraavana arkipäivänä hakemuksen saapumisesta ja muussa tapauksessa viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä hakemuksen saapumisesta.

Kiireellinen tilanne toimeentulotukipäätöksen teossa on äkillinen ja ennalta arvaamaton tilanne, johon henkilö ei ole kohtuudella voinut varautua esimerkiksi taloudellinen, terveydellinen tai sosiaalinen kriisitilanne. Rahattomuus sinänsä ei

ole peruste saada toimeentulotukea kiireellisenä. Sosiaalihuollon ammattihenkilö arvioi ja päättää tuen tarpeen kiireellisyyden ja mitä selvityksiä asian käsittely vaatii.

Kelan aukioloaikojen ja virka-ajan ulkopuolella myönnettävä kiireellinen ja välttämätön toimeentulotuki myönnetään ehkäisevänä toimeentulotukena. Kysymykseen voi tulla esimerkiksi välttämätön lääke, ravinto tai matkakustannus. Kiireellinen toimeentulotuki on määrältään vähäistä ja kertaluonteista.

Täydentävä toimeentulotuki

Täydentävää toimeentulotukea myönnettäessä otetaan huomioon tarpeellisen suuruisina henkilön tai perheen erityisistä tarpeista tai olosuhteista johtuvat, toimeentulon turvaamiseksi tai itsenäisen suoriutumisen edistämiseksi tarpeelliseksi harkitut menot. Henkilön tai perheen erityisenä tarpeena tai olosuhteena voidaan pitää pitkäaikaista toimeentulotuen saamista, pitkäaikaista tai vaikeaa sairautta, lasten harrastustoimintaan liittyviä erityisiä tarpeita ja muita näihin verrattavia olosuhteita tai tarpeita. (Toimeentulotukilaki 7 c §)

Eryistä harkintaa vaativissa tilanteissa hyvinvointialue voi myöntää tässä soveltamisohjeessa päätettyjen perusteiden mukaan vaihtoehtoisesti myös ehkäisevää toimeentulotukea.

Täydentävän toimeentulotuen harkinnassa huomioidaan pitkäaikainen ja toimeentulotuen tarve, mistä johtuen hakija ei ole voinut varautua säästämällä välttämättömiin isompiin menoihin. Lisäksi huomioidaan hakijan tai perheen erityisistä tarpeista tai olosuhteista johtuva tilanne, jossa perustoimeentulotuki, muut etuudet ja käytettävissä oleva varallisuus eivät riitä kattamaan tarpeellisiksi arvioituja välttämättömiä menoja. Harkinnassa huomioidaan, edistääkö tuki hakijan työllistymistä, yhteiskunnallista osallisuutta tai muuta itsenäistä suoriutumista. Menoja ei kuitenkaan oteta huomioon siltä osin kuin ne korvataan tai niitä vastaava etuus saadaan muulla perusteella (Toimeentulotukilaki 6 §).

Erityistilanteita

Vaatemenot sisältyvät perustoimeentulotukeen. Tavanomaista suurempia vaatemenoja voidaan huomioida esimerkiksi vamman tai sairauden vuoksi tai jos kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvalla on tarve työvaatteisiin tai -jalkineisiin tai kuntoutusjaksolle osallistuvalla liikuntavarusteisiin. Lähtökohtaisesti kyseessä on tilanne, jolloin hakija ei ole voinut varautua tavanomaista isompiin vaatemenoihin. Erityinen tilanne voi liittyä esimerkiksi sairauden tai terveydentilan aiheuttamaan erityiseen vaatteiden tarpeeseen, avovankilaan siirtymiseen tai pitkäaikaiseen asunnottomuuteen.

Romaninaisen arkivaatetukseen kuuluvaan hameeseen voidaan huomioida menona enintään 450 € kahden vuoden välein. Romanien muu vaatetus kuuluu perusosaan. Romanihameen korjaukseen ei myönnetä erikseen toimeentulotukea.

Siivouskulut. Henkilökohtaisesta ja kodin puhtaudesta aiheutuvat menot sisältyvät perustoimeentulotuen perusosaan. Siivouskulut voidaan huomioida hyvinvointialueen sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilön laatiman palvelutarpeen arvion tai asiakassuunnitelman perusteella asumisen turvaamiseksi. Kyse voi olla esimerkiksi välttämättömästä kertaluonteisesta raivaussiivouksesta. Tuholaistorjunnasta aiheutuvat kustannukset kuuluvat ensisijaisesti kiinteistön omistajalle. (Katso myös vero.fi/kotitalousvähennys.)

Pitkäaikaisesti tai vaikeasti sairaan erityismenoihin voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea, jos ensisijaiset etuudet ja perustoimeentulotuki eivät niitä kata ja menojen huomioimiseen on erityinen peruste. Menoilla ei tarkoiteta suoranaisesti julkisen tai yksityisen terveydenhuollon menoja, koska Kela huomioi perustoimeentulotuessa välttämättömät terveydenhuollon menot. Tuen tarve kytkeytyy henkilön pitkäaikaisen tai vakavaan sairauteen, joka on terveydenhuollossa arvioitu ja diagnosoitu.

Kela huomioi reseptillä ostettavien erityisravintovalmisteiden menot perustoimeentulotuessa. Perustoimeentulotuen ulkopuolelle jääviin erityisruokavalion aiheuttamiin lisäkustannuksiin voidaan huomioida enintään 38

€/kk. Hakemuksen liitteenä tulee esittää terveydenhuollon kirjaus todetusta erityisruokavalion tarpeesta.

Apuvälineiden osalta ensisijaista on selvittää, onko niitä mahdollisuus saada lääkinnällisenä kuntoutuksena.

Lasten tapaamisesta aiheutuvat menot sisältyvät perustoimeentulotukeen. Kela huomioi eri taloudessa asuvan vanhemman menoja ja vain siltä osin, kun ne perustuvat lastenvalvojan vahvistamaan sopimukseen tai tuomioistuimen päätökseen.

Jos tapaamisista ei ole vahvistettua sopimusta tai oikeuden päätöstä, voidaan täydentävää toimeentulotukea myöntää sopimuksen tai päätöksen vireilläoloaikana enintään kuukauden ajaksi kerrallaan. Tapaamismenot huomioidaan toteutuneiden tapaamisten perusteella. Tarvittaessa hakijaa pyydetään toimittamaan toisen vanhemman allekirjoittama tosite tapaamisten toteutumisesta.

Täydentävää toimeentulotukea voidaan myöntää lapsen perusosan ateriaosuuteen jokaista alkavaa vuorokautta kohden. Matkakulut huomioidaan tositteita vastaan edullisimman kulkuneuvon mukaisesti. Jos julkisen liikenteen käyttö ei ole mahdollista, menot huomioidaan Kelan kilometrikorvauksen mukaan. Kun lapsi ja vanhemmat asuvat samalla paikkakunnalla tai lyhyen välimatkan päässä toisistaan ja matkakulut ovat vähäisiä, katsotaan, että ne sisältyvät perusosaan eikä niitä erikseen huomioida.

Perheiden, lasten tai nuorten ohjatun loma- ja virkistystoiminnan kohtuulliset omavastuuosuudet ja matkakulut voidaan huomioida menona vaikeassa taloudellisessa tilanteessa olevalle hakijalle ja perheelle. Kyseessä voi olla esimerkiksi omaishoitajan tai etävanhemman ja lapsen yhteinen tuettu loma tai muu perustellusta syystä myönnetty tuettu loma. Pienituloisille suunnatun tuetun loman voi saada lomajärjestäjän kautta enintään joka kolmas vuosi.

Kuntoutumisesta aiheutuvia kohtuullisia menoja voidaan huomioida pitkäaikaistyöttömän tai päihde- ja mielenterveyskuntoutujan kuntoutus- tai muun suunnitelman tai palvelutarpeen arvion mukaisesti. Kyseessä voi olla

osallistuminen esimerkiksi valvottuun/ohjattuun kuntoutukseen, kuntouttavaan työtoimintaan, työkokeiluun, vertaistukiryhmiin tai kokemusasiantuntijakoulutukseen.

Edunvalvontapalkkion perusmaksu ja edunvalvonnasta aiheutuvat tilintarkastus- ja käsittelymaksut huomioidaan maksun erääntymiskuukauden menona enintään julkisen edunvalvonnan taksojen suuruisena. Ensisijaisesti maksut tulee kattaa kuukausittain päämiehen tuloista tai varallisuudesta. Jos asumispalvelussa olevan hakijan edunvalvontapalkkion perusmaksu on huomioitu menona asiakasmaksua määrittäessä, niin silloin tätä menoa ei huomioida enää uudelleen täydentävällä toimeentulotuella.

Kansalaisuuden hakemisesta aiheutuneet kulut voidaan ottaa huomioon vain erityisistä syistä. Erityisiä syitä voivat olla esimerkiksi hakijan kansalaisuudettomuus tai jos kansalaisuus merkittävästi edistää hakijan itsenäistä suoriutumista. Pääsääntöisesti kyseessä tulisi olla työllistymisen mahdollisuus ja työllistymässä sellaiseen ammattiin tai työtehtävään, jossa edellytetään Suomen kansalaisuutta.

Kodin irtaimistohankinnat

Välttämättömiin kodin irtaimistohankintoihin voidaan myöntää toimeentulotukea, kun se on perusteltua hakijan tausta ja olosuhteet huomioiden esimerkiksi pitkän laitoshoidon tai asunnottomuuden jälkeen. Välttämättömiä hankintoja ovat mm. patja, sänky, vuodevaatteet, ruokapöytä, tuolit sekä ruokailuvälineet. Hakijan tulee esittää erittely tarvitsemistaan välttämättömistä hankinnoista, tarveselvitys, maksutosite tai kustannusarvio.

Pitkäaikaisesti pienillä tuloilla elävän henkilön tai perheen voi olla vaikea suoriutua yllättävästä menosta, esimerkiksi kodin irtaimiston rikkoutumisesta. Kyse voi olla myös erotilanteesta, lapsen luonapidosta tai vuoroasumisesta johtuvasta hankinnasta. Lähtökohtaisesti erotilanteessa tai nuoren itsenäistyessä katsotaan, että välttämätön perusvarustus saadaan yhteisestä kodista.

Yksittäisiin kodinhankintoihin voidaan myöntää avustusta, kun hankinta on välttämätön eikä hakijalta voida tulotaso huomioiden edellyttää säästämistä

isompia hankintoja varten. Hakijoita ohjataan hankkimaan kalusteet, laitteet ym. käytettyinä ja pyydetään esittämään selvitys tai tositteet hankinnoista. Hankinnat huomioidaan edullisimman markkinahinnan mukaisesti. Jos hakijalle tai perheelle on aiemmin myönnetty tukea kodinhankintoihin, se voidaan huomioida päätöstä tehtäessä.

Kodinhankinnat	Euromäärä harkinnan tueksi
pesukone	300 / hankintasopimuksen mukaisesti
jääkaappi/liesi	200 / hankintasopimuksen mukaisesti
runkopatja	160
parisänky + patja tai 2 hlön runkopatja	250
sänky	80
patja	80
ruokapöytä	30
pöytä ja tuolit	50
imuri/mikro	50
ruokailu- ja ruoanlaittovälineet, valaisimet, vuodevaatteet ja pyyhkeet	150

Pesukoneen hankintakulut voidaan myöntää silloin, jos taloyhtiössä ei ole pesutupaa tai kun pesukoneen hankinta on perusteltua esimerkiksi terveydentilan tai perhetilanteen vuoksi. Hankinnan yhteydessä voidaan huomioida kodinkoneliikkeen kohtuulliset kuljetus- ja asennuskustannukset. Pesukoneen kohtuullisiin korjauskuluihin voidaan myöntää toimeentulotukea.

Lasten tarvikkeet

Lasten tarvikkeet sisältyvät pääsääntöisesti lasten perustoimeentulotuessa huomioitavaan perusosaan. Tapauskohtaiseen harkintaan perustuen voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea välttämättömiin hankintoihin. Hakijoita ohjataan hankkimaan tarvikkeet käytettyinä. Menot huomioidaan pääsääntöisesti

sen vanhemman (tai muun huoltajan) menoksi, jonka luona lapsi on kirjoilla. Jos perheelle on aiemmin myönnetty tukea lasten tarvikkeisiin, se voidaan huomioida päätöstä tehtäessä.

Lasten tarvikkeet	Euromäärä harkinnan tueksi
yhdistelmävaunut	200
rattaat	80
pinnasänky/sänky ja patja	100
turvaistuin/turvakaukalo	80
polkupyörä	70
pyöräilykypärä	20
suksipaketti	80
luistimet	25
syöttötuoli	30

Lasten harrastusmenot

Lasten vähäiset harrastusmenot sisältyvät pääsääntöisesti lasten perustoimeentulotuen perusosaan. Harrastusvälineiden tai muiden kustannusten maksaminen ei ole perusosan puitteissa aina mahdollista. Toimeentulotukea voidaan myöntää yhteen ohjattuun harrastukseen pääsääntöisesti enintään 400 €/vuosi/lapsi, kun perheellä ei ole varaa lapsen harrastusmenoihin tai lapsen pitkäaikainen harrastus on vaarassa päättyä perheen taloudellisten vaikeuksien vuoksi. Harrastusmenoista on esitettävä tositteet. Menot huomioidaan pääsääntöisesti sen vanhemman menoksi, jonka luona lapsi on kirjoilla ja tarvittaessa pyydetään toimittamaan elatussopimus hakemuksen liitteeksi.

Lasten ja nuorten harrastusmenoihin voidaan myöntää tukea myös lastensuojelulain perusteella. Eri tahoilta myönnettävä tuki on sovitettava yhteen.

Opinnoista aiheutuvat menot

Opiskelusta aiheutuvia kuluja huomioidaan siltä osin, kun opiskelu ei ole maksutonta eivätkä ensisijaiset etuudet tai kulukorvaus ei niitä kata. (Laki oppivelvollisuudesta 1214/2020 17 §, Opintotukilaki 65/1994 11 a §)

Pääsääntöisesti tuetaan ensimmäistä toisen asteen tutkintoa suorittavien opiskelua huomioimalla siihen liittyviä menoja. Täydentävää toimeentulotukea voidaan myöntää välttämättömiin opiskelutarvikkeisiin (oppikirjat, työvälineet, työvaatetus) oppilaitoksen antaman hankintaluettelon ja kustannusarvion tai esitettyjen tositteiden perusteella. Usein ensimmäisenä opintovuonna on eniten hankintoja. Menot huomioidaan pääsääntöisesti sen vanhemman menoksi, jonka luona lapsi on kirjoilla ja tarvittaessa pyydetään toimittamaan elatussopimus hakemuksen liitteeksi.

Tietokoneen hankintamenot huomioidaan toisen asteen opiskelijoilla, kun tietokone on välttämätön opinnoissa. Hakijan pitää toimittaa tästä selvitys oppilaitokselta. Hankintahinta huomioidaan edullisimman saatavilla olevan vaihtoehdon mukaan, kuitenkin enintään 300 €.

Menoina voidaan huomioida myös kohtuulliset materiaali- ja tutkintomaksut, koemaksut, ylioppilastutkintomaksut ja tutkintojen rinnastamispäätösten kustannukset sekä ilman ammatillista tutkintoa olevilla pääsykokeista aiheutuvat kulut.

Opintoja voidaan tukea myös tilanteessa, jossa toisen ammatillisen tutkinnon tai tutkinnon osien suorittamisen on arvioitu parantavan henkilön työllistymismahdollisuuksia jatkossa. Opintojen pitkittyessä ja opintoetuuksien tai muun opiskeluun saatavan etuuden päätyttyä tukea voidaan myöntää, jos opiskelu on kirjattu asiakas- tai muuhun suunnitelmaan ja opintosuoritukset etenevät suunnitelman mukaisesti.

Toimeentulotukea ei pääsääntöisesti myönnetä omavalintaisen opiskelun menoihin, esimerkiksi iltalukio, avoin korkeakoulu ja yksityiset oppilaitokset, joihin ei voi saada opintotukea tai muuta ensisijaista etuutta. Myöskään opintolainan lyhennyksiin tai korkoihin ei myönnetä toimeentulotukea. Kelan

korkeavastuksen hakeminen ja maksusuunnitelman tekeminen pankin tai Kelan perintäkeskuksen kanssa on ensisijaista toimeentulotukeen nähden.

Hautausmenot

Hautausavustus tehdään vainajan nimellä. Hautaamisesta aiheutuviin välttämättömiin menoihin voidaan myöntää toimeentulotukea, jos kuolinpesän varat eivät riitä kattamaan hautauskuluja. Hautausavustusta haetaan erillisellä hakemuksella vainajan nimellä. Poikkeuksena muusta toimeentulotuen käsittelystä hautausavustusta haettaessa ei edellytetä Kelan perustoimeentulotukipäätöstä.

Hakemuksen liitteenä tulee olla pesänhoitajan yhteystiedot sekä selvitys kuolinpesän tuloista ja varoista ja kuolinpäivän tilinsaldo. Vainajan varat tulee aina ensin kohdentaa hautauskuluihin. Muita kuin hautaukseen liittyviä laskuja ei oteta huomioon toimeentulotuen menona, vaan ne tulee kirjata perukirjaan kuolinpesän veloiksi.

Täydentävää toimeentulotukea hautausmenoihin tulee hakea vainajan viimeisen asuinkunnan sosiaalitoimesta. Jos perukirjaa ei vielä ole tehty, hautausavustus myönnetään takaisinperinnällä kuolinpesän omaisuudesta ja pesänhoitajaa pyydetään toimittamaan perukirja sen valmistuttua, jolloin päätös tarkistetaan perinnän osalta.

Hautaus toimiston palvelu on kilpailutettu ja avustus hautauspalveluun myönnetään maksusitoumuksena sopimusliikkeeseen tai hautauspalvelun maksut huomioidaan menona enintään sopimushintojen mukaisesti.

Ostopalvelusopimuksen mukaiset hautauspalvelut sisältävät vainajan kuljetuksen, vaatetuksen, pukemisen sekä arkun ja/tai uurnan.

Välttämättömät hautaamisesta johtuvat seurakunnan maksut huomioidaan menona, esimerkiksi haudan kaivamisesta ja kunnostuksesta johtuvat maksut, kylmiövuokrat/säilytysmaksut sekä hautapaikkamaksu. Menot huomioidaan edullisimman vaihtoehdon mukaisesti. Lisäksi huomioidaan menona tuhkauksesta aiheutuva krematorion maksu. Hautapaikan hallinta-ajan pidennysten uusimiset

muutoin kuin hautaamisen yhteydessä eivät ole toimeentulotuella katettavia menoja.

Vainajan kuljetuksesta muualle kuin kotipaikkakunnalle hautaamista johtuvat kulut, kappelin vuokra, muistokivi, kuolinilmoitus ja muistotilaisuuden kulut eivät kuulu toimeentulotuessa huomioitaviin menoihin. Muualle haudattaessa hautaustoimiston ja seurakunnan maksut huomioidaan enintään sen mukaisesti mitä ne olisivat, jos vainaja haudattaisiin kotiseurakunnassa.

Perunkirjoituskuluina voidaan huomioida ainoastaan perunkirjoitusta varten hankitut virka- ym. välttämättömät todistukset. Perunkirjoituspalkkiota ei huomioida menona.

Kotiin annettavien palveluiden maksut

Hyvinvointialueen tuottamien kotona asumista tukevien palvelujen, kuten kotihoidon maksun ja ateriapalvelumaksun alennus- tai poistomahdollisuus on ensisijaista toimeentulotukeen nähden ja se on aina selvitettävä, kun toimeentulotuen tarve ei ole tilapäistä.

Sosiaalihuollon palvelusta määrätty maksu ja terveydenhuollon palvelusta henkilön maksukyvyyn mukaan määrätty maksu on jätettävä perimättä tai sitä on alennettava siltä osin, kun maksun periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista. (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 734/1992 § 11).

Kotihoidon maksu, kylvetysapu ja turvapuhelinmaksut kuuluvat perustoimeentulotuessa huomioitaviin menoihin. Kotihoidon tukipalvelut määräytyvät asiakkaan toimintakyvyn ja yksilöllisen tarpeen mukaan. Tarvittavat ateria-, siivous-, vaatehuolto- ja kauppa-avun tms. menot otetaan huomioon täydentävään toimeentulotukeen kuuluvina henkilön erityisistä tarpeista tai olosuhteista johtuvina menoina hyvinvointialueen sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilön laatiman palvelutarpeen arvion perusteella. Kustannukset otetaan huomioon siltä osin kuin hoitotuki tai vastaava etuus eivät kata niitä tai niihin ei myönnetä alennusta tai poistoa (Asiakasmaksulaki 11§, Toimeentulotukilaki 6 §).

Yksityiset asumispalvelut

Yksityisillä asumispalveluilla tarkoitetaan tilannetta, jossa hakija on itsenäisesti järjestänyt asumisensa ja palvelunsa siten, että ne vastaavat sosiaalihuoltolain § 14 mukaista tuettua tai yhteisöllistä asumista tai ympärivuorokautista palveluasumista. Tällöin hakijalla ei ole hyvinvointialueen laatimaa hoito- ja palvelusuunnitelmaa, palvelupäätöstä eikä asiakasmaksupäätöstä. Jos hakijan tulot ja varat eivät riitä hänen hankkimiansa yksityisten palveluiden ja välttämättömien elinkustannusten kattamiseen, hänen edellytetään hakeutuvan ensisijaisesti hyvinvointialueen järjestämien palvelujen piiriin. Yksityisistä palveluista johtuvat maksut voidaan ottaa huomioon enintään niin kauan, kunnes julkisen sektorin järjestämää palvelua on tarjolla.

Jos kyseessä on palvelusetelillä hankittavasta palvelusta ja toimeentulotuen tarve ei ole tilapäinen, hakija ohjataan palvelutarpeen arvioon tai palvelusetelin arvon tarkistukseen.

Takuuvuokra

Takuuvuokra kuuluu Kelan perustoimeentulotuessa huomioimiin menoihin. Tilanteissa, joissa takuuvuokra ylittää Kelan perustoimeentulotuessa huomioimat enimmäisasumismenot vain vähäisesti ja muutolle on erityiset perusteet hakijan tai perheen omatoimisuuden tai taloudellista selviytymisen edistämiseksi tai mahdollistamiseksi, voidaan takuuvuokra huomioida täydentävänä tai ehkäisevänä toimeentulotukena. Hakijalta edellytetään suunnitelmaa siitä, miten hän jatkossa suoriutuu asumismenoistaan turvautumatta täydentävään tai ehkäisevään toimeentulotukeen toistuvasti. Hyvinvointialueen ulkopuolelle muutettaessa takuuvuokra voidaan myöntää enintään vuoden määräajalle.

Ehkäisevä toimeentulotuki

Ehkäisevän toimeentulotuen tarkoituksena on edistää henkilön ja perheen sosiaalista turvallisuutta ja omatoimista suoriutumista sekä ehkäistä syrjäytymistä ja pitkäaikaista riippuvuutta toimeentulotuesta. Ehkäisevää tukea

voidaan myöntää edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi esimerkiksi asumisen turvaamiseksi, ylivelkaantumisesta tai taloudellisen tilanteen äkillisestä heikentymisestä aiheutuvien vaikeuksien lieventämiseksi sekä muihin tuen saajan omatoimista suoriutumista edistäviin tarkoituksiin. (Toimeentulotukilaki 1 § 2 momentti ja 8 §)

Hyvinvointialue päättää ehkäisevän tuen myöntämisen perusteista ja sen myöntäminen perustuu aina yksilökohtaiseen harkintaan. Ehkäisevä toimeentulotuki on sosiaalityön työväline ja tuen myöntäminen edellyttää yleensä asiakassuunnitelman laatimista ja suunnitelman toteutumisen seuraamista yhdessä sovitulla tavalla. Tuen tarve voi kuitenkin liittyä myös äkilliseen elämänmuutokseen tai kriisiin (esim. lähiomaisen kuolema, vakava sairastuminen, rikoksen uhriksi joutuminen, onnettomuus, avio- tai avoero, lähisuhdeväkivalta), jolloin asiakassuunnitelman nopea laatiminen ei ole mahdollista tai tarpeen.

Kiireellisessä tilanteessa ja erityisestä syystä ehkäisevää toimeentulotukea voidaan myöntää ilman, että hakijan oikeutta Kelan perustoimeentulotukeen on ensin selvitetty (Toimeentulotukilaki 8 §). Pääasiassa kiireettömissä tilanteissa perustoimeentulotukioikeuden selvittämistä edellytetään ennen ehkäisevän toimeentulotuen myöntämistä. Esimerkiksi Kelan perustoimeentulotuessa huomioitavien asumismenojen rästiintymistilanteessa ehkäisevän toimeentulotuen tarve voidaan arvioida vasta sen jälkeen, kun hakijalle on Kelassa tehty perustoimeentulotukea koskeva laskelma ja päätös hakemuskuukaudelle ja selvitetty, olisiko hakijalla oikeus takautuvaan perustoimeentulotukeen.

Tavoitteena on mahdollisimman kestävä myönteinen vaikutus hakijan tai perheen kokonaistilanteeseen. Pääsääntöisesti ehkäisevää toimeentulotukea myönnetään kertaluonteisesti, etenkin jos on kyse maksujen laiminlyönnistä aiheutuvista rästeistä ja hakijalla olisi ollut käytettävissään varat vuokran tai muiden laskujensa maksuun.

Ehkäisevä toimeentulotuki sosiaalityön välineenä

Ehkäisevällä tuella voidaan tukea esimerkiksi hakijan aktivoitumista, osallisuutta ja omatoimisuutta, kuten opiskelua, työllistymistä tai työssä käymistä tilanteessa, jossa muut ensisijaiset tukijärjestelmät eivät ole käytettävissä.

Julkisen terveydenhuollon rästimaksuja ei huomioida. Maksurästit eivät vaaranna välttämättömän hoidon saamista.

Yritystoiminnan menoja, rikosperusteisia maksuja, oikeudellisia kuluja tai velkoja (sisältäen verovelat) sinänsä ei voida pitää sellaisina menoina, joita huomioitaisiin toimeentulotuessa. Avioeroon liittyvien käsittelykulujen suhteen hakijaa ohjataan ensisijaisesti selvittämään oikeutensa maksuttomaan avioeroasiankäsittelyyn oikeusaputoimiston kautta.

Ylivelkaantumisesta aiheutuu kuitenkin pitkäaikaisia vaikeuksia. Ehkäisevän toimeentulotuen myöntämistä voidaan harkita, jos sillä saadaan velkakierre katkaistuksi ja lisävelkaantuminen tai jatkuva toimeentulotuen tarve estettyä. Hakijan kokonaistilanne selvitetään tarvittaessa velkaneuvonnan kanssa sekä annetaan talousneuvontaa ja selvitetään sosiaalisen luoton mahdollisuus.

Erytystä huomioitavaa asumismenojen rästitilanteissa

Ehkäisevää toimeentulotukea asumismenoihin haettaessa selvitetään rästin syntymiseen johtaneet syyt, asunnon menettämisen seuraukset ja asumisen vaihtoehdot. Hakijan tulee toimittaa liitteeksi erittely avoimena olevasta asumisen rästistä ja tiliotteet perheen kaikista tileistä vähintään rästin syntymisen ajalta sekä muut asian ratkaisemiseksi tarvittavat tiedot riittävän pitkältä ajalta.

Maksusuunnitelman tekeminen vuokra- tai vastikevelan hoitamiseksi osissa on aina ensisijaista ehkäisevän toimeentulotuen myöntämiseen nähden. Hakijalle tarjotaan neuvontaa maksusuunnitelman tekemiseksi.

Tapauskohtaisesti toimeentulotukea voidaan myöntää osaan vuokraveloista, kun hakija maksaa osan rästistä sopimansa maksusuunnitelman mukaisesti tai saa muuten katettua osan rästistä.

Vuokra- tai vastikevelkaan avustamisen edellytyksenä on, että ehkäisevän tuen myöntämisellä voidaan turvata asumisen jatkuminen kohtuuhintaisessa asunnossa tai asunnon vaihto hakijan tuloihin nähden kohtuuhintaiseen asuntoon tai asunnon saaminen asunnottomalle.

Ehkäisevää toimeentulotukea ei myönnetä rästeihin, jos asumismenot ovat hakijan tuloihin nähden ylisuuret. Hakijaa ohjataan hakemaan kohtuuhintaista asuntoa. Jos hakijan tulot ovat pudonneet tilapäisesti, esim. sairauden vuoksi, ja hän pystyy jatkossa maksamaan vuokransa, voidaan tukea harkita.

Rästit maksetaan aina suoraan vuokranantajalle tai muulle laskuttajalle. Lisäksi edellytetään, että hakija ohjaa asumistuen maksun jatkossa suoraan vuokranantajalle.

Etelä-Karjalan hyvinvointialue

Kirjaamo

Valto Käkelän katu 3

53130 Lappeenranta

Vaihde 05 352 000

Faksi 05 352 7800

etunimi.sukunimi@ekhva.fi

www.ekhva.fi

Y-tunnus: 3221313-1

Asiakirja päättyy tähän.